

הא שאין תולים בה — הוא ביום השני שלה לראיית הכתם, שאם נתלה בה את הכתם היא נטמאת יום נוסף.

רב אשי אמר: הא והא — רשב"ג, ולא קשיא

כאן — לענין טומאת הטהרות שנגעה בהם ט-ב **למפרע**, תולין ביושבת על הכתם, כיון שאין מקלקלים אותה בכך, שהרי בין כה וכה הטהרות שנגעה בהם למפרע כבר נטמאו מהכתם שידוע שהיה בה.

כאן — לענין טומאה להבא, אין תולים בה, כדי שלא לקלקלה (27).

עד כאן ביאור דברי הברייתא.

מכל מקום קשיא לרבי יהודה בר ליואי, שאמר שגם לרשב"ג אין תולין כתם בכתם, ובברייתא מוכח שלפחות לרשב"ג תולים כתם בכתם!?

אמר רבינא: לא קשיא.

הכי קאמר: השאיילה חלוקה לנכרית שראתה, **בעלת כתם** — הרי זו תולה בה, כלומר שה'כתם' שהוזכר בברייתא אינו מתיחס

והשיב: לפי שמקובל בידינו שאין תולין, כיון שאינה בחזקת רואה. ויש צד לומר שהכתם הקודם, שהיא טמאה ממנו בטומאת כתם, הגיע אליה מעלמא.

איתיביה: אין תולין כתם בכתם.

אבל אם השאיילה חלוקה לנכרית, או ליושבת על הכתם — הרי זו תולה בה.

וביאור הקושיא הוא: **הא ברייתא גופה קשיא!**

רישא אמרת אין תולין בכתם, סיפא אמרת תולין ביושבת על הכתם!?

וליישב הברייתא צריך לומר: **הא לא קשיא, הא הרישא**, שנאמר בה שאין תולים היא דברי רבי, **והא הסיפא**, שנאמר בה שתולים הא דברי רשב"ג, ונשנו בברייתא ב' שיטות שונות.

איכא דאמרי תירוץ אחר בישוב הברייתא: **הא והא — רבי (26)**. הא שתולים את הכתם בבעלת הכתם — ביום הראשון שלה לראיית הכתם הראשון, שאז אפשר לתלות בה כיון שבאותו היום היא בין כך טמאה ואין כתם נוסף מוסיף בה ימי טומאה.

ולפירושו הר"ן [המובא בהערה הקודמת] שכתב שרבי יוחנן שהיה פשוט לו שלרבי לא תולים זהו מפני שסבר כרב חסדא, אפשר לומר שהגמרא סברא כרב אדא, שגם לרבי תולים קלקלה במקולקל, ולכן אפשר לתלות גם ברואה כתם שאין מעיינה פתוח.

27. כן פירש רש"י, **וביאר המהרש"א** שבתירוץ זה העמידה הגמרא את הברייתא בזבה שראתה כתם והחלה לספור את ימי הנקיים, ולכן

איש [יוד"פ טו ו] שאשה שנטמאה בכתם חשובה מעיקר הדין לטהורה, והתליה בה גורמת שנחשיבנה לטמאה ואפילו שרק תולים בה כתם.

26. **התוס'** [ד"ה מהו] ביארו, שאף על פי שאמר רבי יוחנן "אליבא דרבי לא תיבעי", שפשוט שלרבי אין תולים כתם בכתם ואפילו ביום הראשון, הגמרא חלקה וסברה שיתכן שגם לרבי תולים, וביארה הגמרא את הברייתא בכל דרך אפשרית וגם שלא על פי דרכו של רבי יוחנן.

ליושבת על דם טוהר, כלומר ש'יושבת על' שנאמר בכרייתא, פירושו יושבת על דם טוהר. בעלת כתם תולה בה, ופירוש 'הכתם' שנאמר בכרייתא הוא, שאת 'הכתם' שמצאנו תולים ב'יושבת על'.

שנינו במשנה: שלש שלבשו חלוק אחד או שישבו על ספסל אחד ונמצא עליו דם כולן טמאות. ישבו על ספסל של אבן רבי נחמיה מטהר. שהיה רבי נחמיה אומר: כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים (28).

אמר רב מתנה: מאי טעמא דרבי נחמיה?

לאשה שבה תולים, אלא שאת הכתם שלפנינו שדנים במי לתלותו. אפשר לתלותו בנכרית.

ומקשה הגמרא: והא "או ליושבת על טומאת הכתם" קתני, ומפורש שמדובר באשה שכבר יושבת בטומאה מחמת כתם אחר, ובה תולים את הכתם הנמצא.

ומתוצת הגמרא שיש לחלק את המשפט 'ליושבת על הכתם' לשנים, 'ליושבת על' — 'הכתם'.

והכי קאמר: השאילה חלוקה לנכרית, או

רק ספק אחד טמאה. התוס' חולקים על רש"י ומבארים ש'כאן למפרע' פירושו שנודע לבעלת הכתם טומאתה לפני שנמצא הכתם שרוצים לתלות בה, 'כאן להבא' שבשעת מציאת הכתם היו טהורות שתייהן, ואחר כך מצאה אחת כתם נוסף בבשרה, ובמקרה זה אין תולים בה אפילו שאין לה נפקא מינה מתליה זו שהרי בין כך תטמא מהכתם השני. וראה בהגהות הגרע"א [קצ כ], ובאור שמח [איסור"ב ט טט] שביארו באיזה זמן מדובר שנמצא הכתם כדי שיחשב 'להבא'.

28. הרשב"א והר"ן [נו ב, ד"ה מודה שמואל] ביארו, שגזירת כתמים היתה כדי שלא יבאו לטהר את הבגד שעליו הכתם מטומאת מגע, ולכן כשנמצא הכתם על גבי דבר שאינו מקבל טומאה בטלה סיבת התקנה וטהורה. ופירוש דבריהם הוא כמבואר בנודע ביהודה [קמא יו"ד נב], כיון שדם בלא הרגשה טומאתו היא רק מדרבנן, לא היה לחכמים לטמא כתם שישנו ספק שמא הגיע מעלמא. שהרי זהו רק ספק דרבנן שהולכים בו להקל. אולם מאחר וההרגשה נצרכת רק לטומאת

אם נתלה בה מכאן ולהבא היא מתקלקלת בכך שצריכה להתחיל מנין ז' נקיים מחדש.

התוס' הקשו על פירוש זה שכיצד נתלה הכתם לחצאין, והרי אם כלפי טומאת למפרע תולים שהגיע הכתם מהיושבת על הכתם, בהכרח שתשפיע תליה זו גם על הדינים שמכאן ולהבא, שהרי דין טומאת כתם למפרע ולהבא אחד הוא. ובערוך לנר תירץ, שההיתר למפרע אינו מדין תליה אלא מדין ספק ספיקא, שישנו ספק שמא הדם מבעלת הכתם, וגם אם הגיע מהטהורה שמא רק עכשיו יצא הדם והנגיעה בטהרות קדמה ליציאת הדם. ומה שהוצרך רש"י לבאר שחברתה אינה מתקלקלת בתליה זו, הוא מפני שאם היתה נפסדת לא היה אפשר לצרף הספק לספק ספיקא.

עוד תמוה לפירוש רש"י שסובר רשב"ג שאפשר לתלות בבעלת הכתם, מדוע אם כן אין תולים אלא כשאין לה נפקא מינה, והרי בנדה גמורה תולים בכל מקרה כמבואר בדברי רשב"ג לעיל [עמוד א]. ובביאור הערוך"ג מיושבת גם קושיה זו, שסברה הגמרא שמדין 'תליה' אי אפשר לתלות בבעלת הכתם, וכל הטהרה היא רק מדין ספק ספיקא, ולכן מכאן ולהבא שישנו

דכתיב "ונקתה — לארץ תשב".

כיון שישבה לארץ — נקתה.

אמר רב הונא אמר רבי חנינא: מטהר היה רבי נחמיה אפילו נמצא הדם באחורי כלי חרס. לפי שכלי חרס מקבל טומאה רק במגע בתוכו ולא מגבו.

ותמהינן: פשיטא! (29)

ומשינינן: מהו דתימא: ליגזור טומאת כתם על דם הנמצא על גבו של כלי חרס אטו דם הנמצא בתוכו — קא משמע לן שלא גזור.

אמר אביי: מטהר היה רבי נחמיה מטומאת כתם במטלניות, חתיכות אריג, שאין בהן שלש אצבעות על שלש אצבעות, דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים ואינן מקבלות טומאה (30).

דרש רב היא בר רב מתנה משמיה דרב: הלכה ברבי נחמיה.

מקשה הגמרא: אמר ליה רב נחמן: אבא תני: מעשה בא לפני חכמים, וטמאום — ואילו את אמרת הלכה ברבי נחמיה?

ומבאר הגמרא: מאי היא המעשה שממנו הקושיה?

דתניא: שתי נשים שהיו טוחנות ברחיים של יד, ועמדו אחת לפני השניה, ונמצא דם תחת האשה הפנימית הסמוכה יותר לרחיים — שתיהן טמאות, שמצוי שדוחקת החיצונה את עצמה כדי להתקרב לרחיים ועוברת ונכנסת למקום הפנימית, ויתכן שממנה הדם.

נמצא הדם תחת האשה החיצונה — החיצונה טמאה, והפנימית טהורה, שהפנימית אינה זזה לאחור, ואי אפשר שממנה הדם.

נמצא הדם בינתים — שתיהן טמאות שמצוי שזזה הפנימית מעט לאחור בלא לדחוק את החיצונה, ולכן חוששים לשתיהן.

כתם הערות 31, 82.

29. בערוך לנר ביאר שאף על פי שמהפסוק "נקתה לארץ תשב" מוכח רק שכתם שנמצא בקרקע טמא ולא הוזכר כלי שאינו מקבל טומאה, פשוט היה לגמרא שאין הפסוק אלא אסמכתא בעלמא וטעם אחר הוא שגרם שלא גזרו טומאת בדבר שאינו מקבל טומאה [כמבואר בהערה הקודמת], ואין מקום לחלק בין קרקע לכלי, וראה עוד במעדני יו"ט [י].

30. התוס' ביארו, שהחידוש בדברי אביי הוא שאף על פי שבגמרא בזבחים [צד א] מצינו שאם יחד מטלניות אלו לשימוש מקבלות טומאה, ואם כן ישנה אפשרות שבגד זה יקבל

נדה של האשה אבל במגע מטמא מדאורייתא כל דם ואפילו שיצא בלא הרגשה, גזרו חכמים טומאה נדה על האשה כדי שלא יבאו להקל בטומאת מגע. והוסיף שגם מחמת טומאת מגע האשה בדם [שיש שתי סיבות לטמא את האשה: א. שיצא מגופה דם וטמאה ז' ימים. ב. שנגע בשרה בדם, וטמאה יום אחד ככל נוגע בדבר טמא] לא גזרו, שישנו ספק ספיקא לטהר שמא מעלמא, וגם אם ממנה שמא נפל ולא נגע בה. נמצא שרק הבגד הוא שיש לטמאותו מדין דאורייתא, ומחמתו גזרו על האשה, ולכן כשאינן הבגד מקבל טומאה לא גזרו. וראה מה שהקשה בחוות דעת [קצ ח]. ובסדרי טהרה [קצ צג, ד"ה ועפ"ד] שהוכיח שהתוס' פירשו בדרך אחרת. וראה עוד מה שכתב לעיל פרק הרואה

מתניתין:

שלש נשים טהורות שהיו ישנות במטה אחת, ונמצא דם תחת אחת מהן — כולן טמאות, שכיון ששקולות הן אי אפשר לתלות באחת ולטהר את האחרות.

בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה — היא טמאה ושתייהן טהורות.⁽³¹⁾

וכן תולות זו בזו במקרים נוספים שאין שלוש שקולות בדינן, וכגון שאחת מעוברת וטבעה להיות מסולקת מדמים, תולה בשאינה מעוברת.

ואם כולן לא היו ראויין לראות, וכגון שהיו כולן מעוברות — רואין אותן כאילו הן ראויות וכולן טמאות. שמה לי אם שוות זו לזו בכך שכולן ברות דמים, ומה לי אם כולן מסלקות, סוף סוף אין לנו סיבה לתלות הכתם באחת מהן.

היה מעשה ונמצא דם על שפתה של אמבטי, ועל עלה של זית בשעה שמסיקות את התנור, ובא מעשה לפני חכמים — וטמאום.

ועלה של זית אינו מקבל טומאה ובכל זאת טמאו את הכתם שנמצא עליו. ומכיון שנקט התנא "ובא מעשה לפני חכמים" משמע שרבים חולקים על רבי נחמיה, והלכה כרבים.

ומתרצת הגמרא: תנאי היא. והיינו, שיש תנא אחד בלבד החולק על רבי נחמיה, ורבנן מודים לו, וכיון שיחיד הוא בעל המימרא, אין הכרח לפסוק כמותו אפילו שמודים לו רבים.

דתניא: רבי יעקב מטמא, ורבי נחמיה מטהר, והורו חכמים כרבי נחמיה.

לדייק בשינוי המקרים שנקטה המשנה, שבמשנה הקודמת הוזכרו 'חלוק' ו'ספסל', ואילו במשנתנו נאמר שנמצא הדם ב'מיטה'.

ותירץ על פי מה שכתב הרשב"א [במשנה הקודמת], שדווקא במיטה שישנו בה כולן יחד מועילה בדיקת אחת לטהר את חברותיה, אבל בחלוק שלושות אותו זו אחר זו, לא מועילה בדיקת הראשונות לטהר את האחרונה [וכן בספסל מדובר שישבו עליו אחת אחרי השניה], ולכן לא יכלה המשנה הקודמת שדיברה ב'חלוק' ו'ספסל' לכתוב שבדקה אחת ומצאה טמאה כולן טהורות, שהרי תלוי מי היא הבודקת, ובדיקת הראשונות אינה מועילה, ורק במיטה שישנו בה כולן כאחת קיים תמיד היתר זה.

אולם מהרמב"ם [איסור"ב ט לב] מבואר שחלק על הרשב"א, וסובר שגם בכתם שנמצא

טומאה, לא גזרו כל עוד לא נעשה יחוד בכגד זה.

הרא"ש [ב] תירץ, שהחידוש הוא, שאף על פי שמטלוניות אלו פסולות לסכך בהן את הסוכה, ונחשבות לדבר המקבל טומאה כיון שבעבר קיבלו טומאה, קא משמע לן שלדין כתמים הולכים אחר ההווה, ודי בכך שעכשיו אינן מקבלות טומאה. וראה מה שכתב במעדני יום טוב [כ].

31. במשנה אחרונה [ג], ד"ה שלשה שלבשו] הקשה, מדוע לא הוזכר חילוק זה במשנה הקודמת לגבי ג' נשים שלבשו חלוק אחד או ישבו על ספסל אחד ונמצא עליו דם, כולן טמאות, והיה למשנה לומר שאם בדקה אחת ומצאה טמאה חברותיה תולות בה. עוד יש

גמרא:

שנינו במשנה: שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת, ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות.

בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה — היא טמאה ושתיהן טהורות.

אמר רב יהודה אמר רב: והוא שבדקה עצמה אחר מציאת הדם מידיה, **ב"שיעור ופת"**, שהוא שיעור קצר ביותר⁽³²⁾.

סבר לה כבר פדא, דאמר:

אשה שנבעלה ולאחר מכן קנחה עצמה ומצאה דם, ואין ידוע אם יצא הדם בשעת התשמיש ונבעלה באיסור או שיצא הדם לאחר שפרש, קבעו חכמים כמה פרקי זמן לאחר תשמיש, ומשתנה הדין מפרק לפרק ביחס לחשש שמא נבעלה בהיותה נדה.

ואמר בר פדא, שהוא הדין אם עסקה בטהרות ופירשה מהם, ולאחר מכן מצאה

דם, ואין ידוע אם היתה טמאה בשעה שנגעה בטהרות, משתנה דין הטהרות בכל אחד משלש פרקי זמן שנאמרו במוצאת דם לאחר שנבעלה. ולכן —

א. **כל שנבעלה בהטאת**, שמצאה את הדם בפרק הזמן הקצר ביותר אחר תשמיש, הנקרא "שיעור וסת", שהוא הזמן שלוקח לדם לזוב מהבית החיצון החוצה, אז מתייחסים למציאת הדם אחר תשמיש כאילו היה בודאי בשעת תשמיש, ומביאה קרבן חטאת כאשה היודעת בודאות שנבעלה בנידתה — הוא הדין אם מצאה דם אחר שפירשה מהטהרות במשך הזמן הקצר הזה, שטהרותיה **טמאות** בודאי⁽³³⁾, ושורפים את התרומה שנגעה בה.

ב. מצא את הדם מאוחר יותר בתוך הזמן שיכלה לרדת מהמטה ולהדיח פניה **בעלה באשם תלוי**. והמוצאת דם לאחר שנגעה בטהרות, **טהרותיה תלויות**, שדינם בספק, אינן נאכלות ואינן נשרפות⁽³⁴⁾.

ג. נמצא הדם מלאחר הזמן השני והלאה

עוד במה שכתבנו לעיל [הערות 14, 16].

33. הקשה הרא"ש [ג] מהי ההוכחה מכך שנמצאה טמאה ב'שיעור וסת' משעת מציאת הכתם, והרי אפשר שהכתם יצא מגופה זמן רב לפני שמצאתו, ובאותה שעה שיצא הדם היתה טהורה. ותירץ שהקלו חכמים בכתמים שאסורים רק מדבריהם לסמוך גם על הוכחה קלושה כזו.

34. בגמרא לעיל [ס א] מצינו ש'טהור ותלוי [ספק טמא] שהלכו בשני שבילין אחד טמא ואחד טהור, תולה טמא בתלוי וטהור בטהור', מבואר בזה שלתלות 'קלקלה במקולקל' אין

על גבי חלוק או מועילה בדיקת אחת לטהר חברותיה. וראה במגיד משנה [שם] מה שהקשה על הרשב"א.

32. מדברי רבי יהודה הללו יש להוכיח שלדין תליה לא די בכך שאין לאשה שתולים הפסד מהתליה, שהרי גם לנמצאת טמאה לאחר שיעור וסת אין נפקא מינה [מלבד במקרה שנגעה באמצע בטהרות] ואף על פי כן לא תולים בה. ומה שמצינו במשנה הקודמת שתולים בנדה זהו משום שתולים קלקלה במקולקל, והנמצאת טמאה לאחר שיעור וסת לא היתה מקולקלת בשעת הספק ולכן אי אפשר לתלות בה. וראה

בעלה פטור. ובנוגעת בטהרות, טהרותיה
טהורות⁽³⁵⁾.

ורבי אושעיא אמר: אפילו מצאה הנוגעת
בטהרות את הדם בשיעור הזמן הראשון⁽³⁶⁾,
שבנבעלת בעלה בחטאת — טהרותיה
תלויות⁽³⁷⁾.

ומסביר רבי אושעיא דבריו: בשלמא התם,

באשה הנבעלת, טמאה בודאי כשנמצא הדם
בשיעור אותיות, שאף על פי שלא יצא ממנה
דם, בשעת הבעילה אימר — שמש עכביה
לדם מלצאת, ולכן הוא יצא לאחר מכן
ב"שיעור וסת".

[אבל] הכא שלא נבעלה אלא רק פירשה
מהטהרות, אם איתא דהוי דם — מאן עכביה
מלצאת קודם, והיה לו לצאת תוך כדי

חולק על ג' הזמנים וסובר שבכולם מטמאה
מספק, ובזמן השלישי מטמאה מספק משום
שסבר רבי אושעיא כהלל וחכמים [ב א]
שטימאו למפרע כל אשה שראתה דם. נמצא אם
כן שיש שתי מחלוקות בין רבי אושעיא לבר
פדא שאינן שייכות זו לזו.

37. רש"י [ד"ה העלה] כתב, שהמשנה שכתבה
ש'בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה, היא טמאה
ושתיהן טהורות' חולקת על רבי אושעיא,
שלדבריו אין מקרה שתטמא בודאות ויהא אפשר
לתלות בה. אולם הרא"ש [ג] כתב שסובר רבי
אושעיא שהקלו בכתמים לתלות גם באשה
שטומאתה רק מספק, ולדבריו מדברת המשנה
גם בבדקה בזמן מאוחר יותר. ונחלקו הב"ח
[קצ] והסדרי טהרה [שם, צא] מהו השיעור
לבדיקה שאפשר לתלות לשיטת הרא"ש ברבי
אושעיא, הב"ח סבר שעד הזמן שלוקחת בדיקה
בחורים וסדקים, והסד"ט סבר שעד מעת לעת
כשיעור הזמן שבו תולה כתמה בראייה [לעיל
נג ב]. ומדברי הסד"ט מבואר שאין דין תליה
שבסוגיתנו כאשר דיני תלית כתמים, אלא כשם
שתולה כתמי עצמה בראיה שאחר כך שמסתבר
שהראיה גרמתם, הוא הדין שתולות בה
חברותיה מפני שדרך הנשים לראות כתמים
קודם זמן הראיה. וראה עוד במה שכתב
בהערה 34.

צורך שיהא הקלוקל ודאי אלא גם בספק טמא
תולים את הקלקלה ונוקטים שהוא זה שהלך
בשביל הטמא. וצריך לבאר מדוע אם כן
בסוגיתנו אין תולים בכודקת עצמה אחר זמן
מפני שטומאתה רק בספק. ויש לומר, על פי
שיטת הרא"ש [כפי שביארה במגילת ספר יד ב]
שהתליה שבסוגיתנו אינה מדין תלית קלקלה
במקולקל אלא מפני שדרך הנשים לראות כתמים
קודם שיוצא מהן דם מסתבר שהגיע הכתם
מהאשה שראתה, ולכן שונה דין סוגיתנו
מהגמרא לעיל שדיברה בתלית קלקלה
במקולקל. אולם בחתם סופר כתב בדעת
הרמב"ם שגם סוגיתנו יסודה מדין תליה קלקלה
במקולקל.

35. כתב רש"י שבמשנה לעיל [ב א] מצינו
שנחלקו הלל שמאי וחכמים בדין המוצאת דם,
וסוברים הלל וחכמים שמטמאים למפרע את
הטהרות שנגעה בהן, ולדבריהם הוא הדין
בסוגיתנו מטמאה למפרע גם בפרק הזמן
השלישי, ובר פדא שטיהר סבר כשמאי. והתוס'
פירשו שבר פדא סובר כהלל וחכמים, וסוגיתנו
מדברת באשה שיש לה וסת, או בנוגעת בחולין
שבזה מודים כולם שאינה טמאה אלא מכאן
ולהבא.

36. רש"י [ד"ה בשלמא] ביאר, שרבי אושעיא

נגיעתה בטהרות, ולכן גם כשנמצא בשיעור וסת אין מטמאים בודאי⁽³⁸⁾.

אמר רבי ירמיה: משל דרבי אושעיא, שמחלק בין דם שנמצא אחר בעילה לדם שנמצא אחר שפירשה מהטהרות — למה הדבר דומה?

לילד וזקן שהיו מהלכין בדרך.

כל זמן שהיו בדרך — ילד ממתין לזקן שהולך מתון, ושהוא לבא.

נכנסו לעיר, נפרד הילד מהזקן, ומעתה — ילד ממהר לבא.

אף כאן, בשעת בעילה, מעכב השמש את הדם מלצאת. אבל בשעה שאין השמש מעכב יוצא הדם מיד.

ואמר אבוי: משל דרבי אושעיא למה הדבר דומה — לאדם שנותן אצבע בעין.

כל זמן שאצבע בעין — דמעה שוהא לבא. נטל האצבע — דמעה ממחרת לבא⁽³⁹⁾.

שנינו במשנה: ותולות זו בזו.

תנו רבנן: כיצד תולות זו בזו?

אשה עוברת ושאינה עוברת שנמצא ביניהן כתם ואין ידוע ממי, תולה עוברת בשאינה עוברת. שטבע המעוברת להיות מסולקת מדמים, ומסתבר יותר⁽⁴⁰⁾ שהגיע הדם מהאשה שאינה מעוברת.

מניקה ושאינה מניקה — תולה מניקה בשאינה מניקה, מפני שהמניקה מסולקת מדמים.

ביציאתו, מה שאין כן בטהרות שאין גורם שאפשר לתלות שהוא גרם לדם שיצא, אם כן אין סיבה לתלות ברגע מסוים שבו יצא הדם וחוששים גם לרגע האחרון. ודבר זה לימדנו אבוי בכך שלא המשיל את השמש לזקן שרק מעכב את הדם מלזוב כדרכו, אלא דומה השמש לנותן אצבע בעין שהאצבע היא הגורמת לדמעה שתצא, וכן גם השמש גורם לדם שיצא. וראה בחתם סופר שישב בזה את קושית התוס' [ד"ה אימא].

40. כתב הרמב"ן [הלכות נדה ד מגרמ] שכל דין תלית מסולקת בשאינה מסולקת הוא דווקא כשנמצא הדם תחת שתיהן, אבל כשנמצא תחת המסולקת אינה תולה שהולכים אחר מקום המציאה. ובהגהות מקור מים חיים [קצ נא] הקשה שסותר בזה הרמב"ן למה שכתב [שם, נט] שתולים בנכרית ובנדה גם כשנמצא הכתם אצל הטהורה. ובהגהות ר' איסר זלמן [ז] תירץ

38. התוס' הקשו, אם במקרה שאין דבר המעכב את הדם יוצא הוא לחוץ בפחות משיעור וסת, אם כן גם כשנבעלה יתכן שהתחיל הדם לצאת לאחר שפירש, ומכיון שאז כבר אין מעכב יצא מיד, וכיצד מביאה קרבן חטאת. ותירצו, שרוב הפעמים הדם מתעכב ואינו יוצא אלא לאחר שיעור וסת.

ובחידודי הלכות תמה על תירוצם, שאם כן, גם בנוגעת בטהרות נסמוך על הרוב ונטמא בודאי, וראה מה שכתב לתרץ בערוך לנר.

39. בערוך לנר ביאר שאבוי במשלו בא להוסיף ביאור חדש מדוע בשימשה תולים שנתעכב הדם, שבגמרא [סה ב] מבואר שישנן נשים שהתשמיש גורם להן שיראו דם, וחידש אבוי שגם באשה זו כיון שראתה דם בסמוך לתשמיש חוששים שהתשמיש הוא שגרם לדם לצאת ולכן תולים שבשעת התשמיש יצא הדם לבית החיצון, ומה שלא יצא עד שפירש הוא מפני שנתעכב

דב תחת האשה האמצעית — כולן טמאות, שחוששים שמא זוו בשנתן⁽⁴²⁾, ונזדמנו גם האחרות למקום שכיבת האמצעית.

תחת האשה הפנימית, היושנת סמוך לקיר — שתים הפנימיות טמאות והחיצונה טהורה, שאין חוששים שזוו כה הרבה עד שהגיע חיצונה לפנימית⁽⁴³⁾.

תחת החיצונה — שתים החיצונות טמאות, והפנימית טהורה.

אימתי אמרו שאם נמצא תחת החיצונית הפנימית טהורה — בזמן שעברו להכנס למטה דרך מרגלות המטה.

אבל אם עברו דרך עליה, שעברו כולן דרך צידה החיצון של המטה — כולן טמאות. כי שמא נפל מהן הדם כשעברו שם בשעת

זקנה ושאינה זקנה — תולה זקנה בשאינה זקנה, מפני שהזקנה מסולקת מדמים.

בתולה ׳בתולת דמים׳ — שלא ראתה עדיין מעולם דם ושאינה בתולה — תולה בתולה בשאינה בתולה.

שכל ארבעת נשים⁽⁴¹⁾ אלו הן בחזקת מסולקות דמים ומסתבר שלא מהן הדם.

היו שתיהן עוברות, שתיהן מניקות, שתיהן זקנות, שתיהן בתולות — זו היא ששנינו, ׳לא היו ראיות לראות — רואין כאילו הן ראיות׳ לראות, וכיון שיצא דם מביניהן בהכרח שראתה אחת מהן בניגוד לטבע הסילוק, וטמאות שתיהן מספק.

א-א

מתניתין:

שלוש נשים שהיו ישנות במטה אחת ונמצא

כיון שיש לה יום קבוע לראיותיה מסתבר לתלות שהגיע הדם באותו היום ואין חוששים ליום קודם, וראה עוד להלן הערה 113.

42. הרשב"א והרא"ש הביאו בשם הראב"ד שדין המשנה הוא דווקא בנשים ישנות, אבל ג' נשים ערות ששכבו במיטה טמאה רק האשה שתחתיה נמצא הדם כשהן נעורות, שאין לחוש שזוו בלא ידיעתן.

43. במשנה לעיל [נו ב] מצינו שאשה שמצאה כתם על שמיכה שמתכסה בה בשנתה טמאה אפילו כשמקום הכתם אינו כנגד בית התורפה, שחוששים שמא נתהפכה בשנתה ונתהפך העליון לתחתון. והקשה הרשב"א מדוע במשנתנו חוששים רק לתזוזה מועטת, ודלא כמשנה לעיל שחששה גם לתזוזה מרובה. ותירץ, שמשנתנו

ששונה דין התליה בנדה מדין התליה בסוגייתנו, שבנדה היא מפני שתולים קלקלה במקולקל ובסוגייתנו הוא משום שתולים במסתבר יותר.

41. בגמרא לעיל [ד ב] מצינו אשה נוספת שנחשבת ל'מסולקת דמים', והיא אשה שיש לה וסת קבוע שמסולקת היא בימים שאינם ימי הוסת. וכתבו התוס' [ד"ה עוברת] שסוגייתנו השמיטה בכוונה את בעלת הוסת מפני שדינה שונה מד' הנשים, וכשנמצא דם מתחת לאשה שיש לה וסת ולאשה שאין לה וסת אינה תולה בעלת הוסת בחברתה. והקשה הרע"א [ה א] שבתוס' [שם, ד"ה הא שאר נשים] מבואר שלענין טמאה למפרע סילוק הוסת הוא חזק יותר מסילוק ד' הנשים, ומדוע גרע דינו בענין תליה. ותירץ שאין כוונת התוס' שבעלת הוסת אינה מטמאת למפרע מפני שהיא מסולקת, אלא